

Sportakkoord

Utrechtse Heuvelrug

2020 - 2021

Sportakkoord Utrechtse Heuvelrug 2020 - 2021

Inhoud

1. Het Nationaal Sportakkoord
2. Het Sportakkoord Utrechtse Heuvelrug
3. Gemeente Utrechtse Heuvelrug: groene gemeente met goede sport- en beweegvoorzieningen
4. De sportformateur: procedure en opbrengsten
5. Ambities en speerpunten Sportakkoord Utrechtse Heuvelrug.
6. Uitvoering sportakkoord Utrechtse Heuvelrug

Bijlage takenpakket buurtsportcoaches

1. Het Nationaal Sportakkoord

Sportminister Bruno Bruins heeft in de zomer van 2018 samen met de sport, gemeenten en maatschappelijk betrokken partners een Nationaal Sportakkoord gesloten met als hoofddoel om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarin zijn zes ambities geformuleerd waarop we de komende jaren voortgang willen boeken:

1. Met de ambitie '**inclusief sporten en bewegen**' wordt voor iedereen een leven lang plezier in sporten en bewegen zonder belemmeringen nagestreefd;
2. De tweede ambitie is om Nederland te voorzien van een **functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur**. Voorzieningen om te sporten en bewegen moeten overal op orde zijn;
3. Om sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar te houden, **zijn vitale sport- en beweegaanbieders** van belang. Het toekomstbestendig maken van de aanbieders van sport en bewegen staat centraal in deze derde ambitie;
4. Iedereen moet overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos kunnen sporten, dat is het streven binnen de vierde ambitie '**positieve sportcultuur**';
5. De vijfde ambitie '**van jongs af aan vaardig in bewegen**' zet in op meer kinderen die gaan bewegen en een toename van hun motorische vaardigheden;
6. Eind 2019 wordt de zesde ambitie '**Topsport die inspireert**' uitgewerkt.

Om deze ambities te realiseren is het belangrijk dat de gemeente, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal- en waar mogelijk regionaal niveau hieraan uitvoering geven. Lokale en/of regionale sportakkoorden zijn daarvoor het aangewezen instrument. In zo'n lokaal/regionaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeenten willen bereiken.

Elke gemeente die meedoet, wijst een onafhankelijke **sportformateur** aan. Deze vormt een lokale gelijkwaardige alliantie van sportclubs, gemeente en andere maatschappelijke organisaties. Samen bepalen deze partijen de ambities/speerpunten in de gemeente voor het lokale sportakkoord.

Bovendien krijgen sportclubs van elke gemeente vanuit de gezamenlijke sport (NOC*NSF, sportbonden en NL Actief) een **Adviseur Lokale Sport**. Deze adviseur is onderdeel van de **Sportlijn** van het Nationaal Sportakkoord en staat sportclubs bij in het maken en uitvoeren van het akkoord. De Sportlijn is ontwikkeld door de gezamenlijke sport (Sportbonden, NL Actief en NOC*NSF) om samen clubs optimaal te versterken.

2. Het Sportakkoord Utrechtse Heuvelrug

De minister doet in het Nationaal Sportakkoord een beroep op verschillende partijen, zoals gemeenten, provincies, onderwijsinstellingen en andere organisaties om, in navolging van dit Sportakkoord, te komen tot regionale, provinciale of **lokale akkoorden**. De landelijke ambities bieden veel aanknopingspunten om regionaal en vooral lokaal met elkaar aan de slag te gaan.

In de Utrechtse Heuvelrug is een traject uitgezet om de gezamenlijke ambities te vertalen in een lokaal Sportakkoord. Het proces om hiertoe te komen is in de tweede helft van 2019 in gang gezet onder leiding van de sportformateur. Aan alle betrokken partijen is het Nationaal Sportakkoord gepresenteerd en er is een toelichting gegeven op de kansen die er zijn voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug. In een interactief proces hebben verschillende partijen een bijdrage geleverd aan het lokale sportakkoord. Partijen worden uitgedaagd en geïnspireerd om hun ambities in de komende jaren te realiseren. Dit sportakkoord is daar een uitwerking van.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft in dit traject ook aangegeven dat het sportakkoord niet los gezien kan worden van het capaciteitsonderzoek Sport dat uitgevoerd wordt in najaar 2019. Tevens dient ook vanuit de gemeente rekening gehouden te worden met de lopende ombuigingen binnen de gemeente. Het Sportakkoord zal er mede toe bij dienen te dragen dat de sport en de sportverenigingen een sterke partner blijven voor de gemeente in het licht van deze ontwikkelingen.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft de ambitie een gemeente te zijn waarin het goed sporten is. Ook in de toekomst. Jong en oud moet hier goed kunnen (blijven) bewegen. Het sportakkoord moet verbindingen scheppen tussen verenigingen, onderwijs en sociaal domein. En met name door de vergrijzing en de verschuiving naar meer individueel sporten is het belangrijk te focussen op duurzame verenigingen die de switch kunnen maken naar onder andere een meer open club aanpak.

3. Utrechtse Heuvelrug: groene gemeente met goede sport- en beweegvoorzieningen

De gemeente Utrechtse Heuvelrug bestaat uit bijna 50.000 inwoners en heeft zeven dorpskernen: Driebergen, Doorn, Leersum, Amerongen, Overberg, Maarsbergen en Maarn. De meeste inwoners (ongeveer 54 %) vallen in de leeftijdscategorie 45 jaar en ouder. De verwachting is dat de gemeente de komende jaren verder zal vergrijzen. Vanwege de permanent oplopende kosten voor de zorg, ook in De gemeente Utrechtse Heuvelrug, is preventie weer een begrip geworden: voorkomen is beter dan genezen. Dit kan via een gezonde manier van leven, onder andere door meer te sporten en bewegen. Sporten en bewegen maakt een belangrijk deel uit van de gezonde leefstijl, ook op latere leeftijd.

Sporten op de Heuvelrug

De gemeente Utrechtse Heuvelrug is een sportieve gemeente. Wekelijks doet ruim de helft van de inwoners aan sport. Hiermee sporten zij iets meer dan het landelijk gemiddelde. De populairste sporten op de heuvelrug zijn voetbal, tennis, hockey en golf.

Daarnaast kent de Heuvelrug een beweegvriendelijke omgeving. De groene omgeving met veel bossen, wandelpaden en fietspaden nodigen uit tot bewegen.

Veel kinderen komen in aanraking met sport en bewegen, of omdat hun ouders sporten of via het onderwijs. De gemeente wil dit blijven vasthouden in de toekomst.

De verwachting is dat het percentage mensen dat sport en beweegt, stabiel blijft tot 2030. Echter, het type sport en bewegen verandert wel. Inwoners zullen zich de komende jaren meer gaan richten op individuele sporten en vormen van bewegen. Daarnaast verschuift het doel waarom inwoners sporten en bewegen. In de toekomst zullen zij meer sport en bewegen voor het verbeteren en behouden van hun gezondheid en misschien wat minder voor het plezier en om de prestaties.

Gevolgen voor sportverenigingen

Dit heeft ook gevolgen voor de sportverenigingen. Het is nu voor veel verenigingen al lastig om vrijwilligers te vinden en te binden, maar richting 2030 wordt flexibel vrijwilligerswerk steeds belangrijker.

Deze ontwikkeling van teamsport naar meer individueel sporten en bewegen heeft nog een ander gevolg voor een club. Clubs zullen zich meer richten op de zogenaamde open club. Een club die naast het aanbieden van sport, ook een rol speelt in de buurt. Open clubs werken samen met andere sportclubs en andere (maatschappelijke) organisaties. Daarnaast streven zij naar een optimale bezetting van de accommodatie. Dit zorgt voor reuring op de club en het behoud van bestaansrecht.

4. De sportformateur: procedure en opbrengsten

Op initiatief van de gemeente is in de zomer van 2019 besloten om binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug een lokaal Sportakkoord te sluiten in navolging van het Nationale Sportakkoord. De gemeente Utrechtse Heuvelrug, HSI (Heuvelrug Sport Initiatief - de koepel van de georganiseerde sport), de niet-georganiseerde sportverenigingen, buurtsportcoaches en andere partijen zijn samen met de sportformateur het proces gestart om tot een Sportakkoord te komen voor de Utrechtse Heuvelrug.

De sportformateur heeft de belangrijkste thema's en stakeholders in beeld gebracht en voor het inventariseren van kansen voor het Sportakkoord heeft de sportformateur een aantal sleutelfiguren persoonlijk gesproken.

De sportformateur heeft de volgende acties ondernomen:

- Heeft een aantal overleggen gehad met de wethouder Sport en de beleidsadviseur Sport van de gemeente;
- Is aangesloten bij het breed sportoverleg van de gemeente;
- Heeft op verschillende momenten het bestuur van HSI (Heuvelrug Sport Initiatief) gesproken;
- Heeft de verenigingen geïnformeerd op een ledenvergadering van HSI;
- Heeft met een aantal individuele sportverenigingen gesproken;
- Heeft gesproken met de buurtsportcoaches;
- Heeft met de dorp teams op Utrechtse Heuvelrug gesproken;
- Heeft met het onderwijs gesproken (met een vertegenwoordiger van Wereld Kidz);
- Heeft gesproken met een vertegenwoordiger van Health Center Hoenderdaal in Driebergen en De Binder in Leersum.

Vanuit verschillende bijeenkomsten die gehouden zijn in het kader van het Sportakkoord is een aantal initiatieven naar voren gekomen van andere organisaties en verenigingen. Deze zijn opgenomen onder de actiepunten.

5. Ambities en speerpunten Sportakkoord Utrechtse Heuvelrug

De opbrengsten vanuit de bijeenkomsten en gesprekken hebben geleid tot drie speerpunten voor het sportakkoord op de Utrechtse Heuvelrug:

- Speerpunt 1 - Duurzame sportverenigingen op de Heuvelrug;
- Speerpunt 2 - Verbinding sport met het sociale domein;
- Speerpunt 3 - Versterking en verdieping van de functie en inzet van de buurtsportcoaches.

Deze drie speerpunten zullen naast het vorm en inhoud geven aan de concrete uitvoering van het Sportakkoord ook een bijdrage leveren aan:

- Input voor het sport- en bewegbeleid van de gemeente voor de komende jaren (ondersteunend);
- Verbeteren van samenwerking tussen de verschillende partijen (procesdoelstelling);
- De organisatie van de uitvoering van het sportakkoord en het creëren van kansen voor cofinanciering.

Hieronder worden de speerpunten nader toegelicht:

Speerpunt 1 - Duurzame sportverenigingen op de Heuvelrug

De bedoeling van het Landelijk Sportakkoord is dat verenigingen (en andere aanbieders van sport en bewegactiviteiten) hun waardevolle taak kunnen blijven vervullen om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor is een eerste vereiste dat aanbieders hun financiële en organisatorische basis op orde hebben en houden.

Vandaaruit kunnen ze zich richten op aanbod passend bij de hedendaagse sporter. Voelen trainers, bestuur en (technisch) kader zich bekwaam om sporters te motiveren, dan zijn zij een belangrijk spil in het behoud van leden. Zij maken het verschil door ieder op zijn niveau uit te dagen en een goede sfeer creëren. Vrijwilligers die al kostbare vrije tijd voor een vereniging inzetten, willen we niet verplichten tot allerlei nascholingen, maar wel de mogelijkheid geven om zich te ontwikkelen via ondersteuning vanuit de Sportlijn van het Landelijk Sportakkoord.

Versterken en verdieping in het kader van het Lokale Sportakkoord

Om de verenigingen duurzaam en toekomstgericht te houden op de Utrechtse Heuvelrug kan op vier aspecten worden ingezet op het versterken van sportverenigingen.

1. Maatschappelijke verenigingen:

- Veilig sportklimaat;
- Gezonde sportkantine;
- Toegankelijk voor iedereen;
- Samenwerken ook overdag voor andere groepen (verbinding met sociaal domein).

2. Groene verenigingen:

- Verduurzamingstraject;
- Wie behoefte aan verdere ondersteuning;
- Inzicht in mogelijkheden (financieel, instrumenteel).

3. Verbonden verenigingen:

- Met het sociaal domein;
- Met de buurtsportcoaches;
- Met het onderwijs.

4. Sterke verenigingen:

- Werving en inzet vrijwilligers;
- Sterke besturen;
- Mogelijkheid tot ontwikkeling van kader door workshops, scholingen en cursussen;
- Ondersteuning vanuit buurtsportcoaches met clubkadercoaching.

De aandachtspunten laten zich vertalen in onderstaande actiepunten voor de Utrechtse Heuvelrug.

Actiepunten duurzame en toekomstbestendige sportverenigingen:

- HSI en de verenigingen zetten zich in voor een veilig en toegankelijk sportklimaat voor iedereen die wil meedoen;
- Versterken van de verbinding sport, zorg en welzijn onder andere in samenwerking met de buurtsportcoaches;
- Versterken van de verbinding tussen sport en het onderwijs onder andere in samenwerking met de buurtsportcoaches;
- HSI en de verenigingen brengen de vraag en behoefte aan ondersteuning in beeld voor vraag en aanbod vanuit de Sportlijn van het sportakkoord en stemmen dit af met de adviseur lokale sport;
- Vergroening van de sport (verenigingen en accommodaties) is een continu proces. Ondersteuning vanuit de Sportlijn is hierin mogelijk.

Speerpunt 2 - Verbinding sport met het sociale domein

Een ontbrekende schakel op de Utrechtse Heuvelrug is de samenwerking tussen de sport- en beweegaanbieders (sportverenigingen, buurtsportcoaches) en het sociaal domein (ondergebracht in de dorpssteams).

Versterking en verdieping in het kader van het sportakkoord dient gevonden te worden in de opzet van een samenwerking tussen de sport en het sociaal domein. De buurtsportcoach is hiertoe de aangewezen professional vanuit het domein sport en bewegen in nauwe samenwerking met HSI en de sportverenigingen.

Dit vertaalt zich in de volgende actiepunten voor de Utrechtse Heuvelrug.

Actiepunten sportakkoord voor de verbinding sport met het sociaal domein:

- Versterken van de verbinding Sport, zorg en welzijn. De buurtsportcoach heeft een plek in de dorps teams;
- Samenwerking zoeken in de uitvoering (met de buurtsportcoach als verbindende schakel) met HSI en de sportverenigingen.

Speerpunt 3 - Versterking en verdieping van de functie en inzet van de buurtsportcoaches

Voor het sportakkoord zijn functionarissen nodig die de organisatie en uitvoering voor hun rekening nemen. Momenteel worden in de Utrechtse Heuvelrug buurtsportcoaches ingezet voor de uitvoering van het sport- en beweegbeleid. Uit de gesprekken die de sportformateur met de diverse partijen heeft gevoerd komt naar voren dat in de functie van de buurtsportcoaches op de Utrechtse Heuvelrug de focus voor de uitvoering van het sportakkoord meer dient te worden gelegd op:

- Coördinatie en uitvoering van lokaal beleid, ook in het kader van Lokaal Sportakkoord;
- Nog meer aandacht voor versterken kwaliteit én verbinden van sport- en beweegaanbieders met sociaal domein en onderwijs;
- Focus op het sportkader en vrijwilligers: coaching bestuur en clubkadercoaching;
- Meer oog voor beweegvaardigheid (met scholen en JGZ);
- Doelgroepen en inclusief beleid!

Deze focus vertaalt zich in de onderstaande actiepunten.

Actiepunten sportakkoord voor inzet buurtsportcoaches:

- Versterken van de verbinding Sport, zorg en welzijn. De buurtsportcoach heeft een plek in de dorpssteams;
- Versterken van de samenwerking tussen de sport en het onderwijs;
- Nadrukkelijk oppakken de rol van verbinder en coördinator;

Zie in de bijlage voor de volledigheid een beschrijving van het takenpakket van een buurtsportcoach.

Overige kansrijke initiatieven in het kader van het Sportakkoord Utrechtse Heuvelrug:

- Het bestuur van de Avondvierdaagse in Leersum heeft aangegeven dat zij als club ook gebruik willen maken van de ondersteuning vanuit de sportlijn. Dit zou ook kunnen opgaan voor andere vergelijkbare organisaties op de Heuvelrug;
- De leiding van het Militair Revalidatie Centrum (MRC) Aardenburg in Doorn heeft contact gezocht om te kijken of het Sportakkoord kan resulteren in een samenwerking met de gemeente. Het idee is een pilotproject op te starten om te bekijken of het mogelijk is de faciliteiten van het revalidatie centrum open te stellen voor specifieke doelgroepen. Vanuit het Sportakkoord kan een pilot ondersteund worden;
- Het AZC op de Utrechtse Heuvelrug wil graag in het kader van het Sportakkoord bewoners als vrijwilligers mee laten doen bij de organisatie en uitvoering van sport- en beweegactiviteiten.

6. Uitvoering sportakkoord Utrechtse Heuvelrug

Met de ondertekening van het sport- en beweegakkoord is de eerste stap gezet om de ambities waar te maken. Een organisatie die heeft getekend, werkt mee aan het realiseren van de ambities. Ieder doet waar dit past, naar eigen kunnen. Samen zetten we de schouders er onder!

Organisaties die niet betrokken waren in het proces en alsnog willen aansluiten, zijn op ieder moment nog steeds van harte welkom om mee te doen in 2020 en 2021.

Breed Overleg Sport en stuurgroep sportakkoord

De gemeente Utrechtse Heuvelrug kent sinds 2019 een breed overleg Sport. In het kader van het sportakkoord wordt voorgesteld het Breed Overleg Sport van de gemeente Utrechtse Heuvelrug te laten fungeren als stuurgroep voor de uitvoering van het sportakkoord. Om de stuurgroep een brede afspiegeling te laten zijn van alle betrokken partijen dient het Breed Overleg Sport hiertoe te worden aangevuld met een vertegenwoordiging van vanuit de dorpssteams en vanuit het onderwijs. De (semi) commerciële leden van het Breed Overleg Sport kunnen een adviserende rol hebben ten aanzien van de uitvoering van het sportakkoord.

De stuurgroep is 'eigenaar' van en verantwoordelijk voor de uitvoering van het sportakkoord. De uitvoering van het sportakkoord wordt neergelegd bij een projectgroep met drie vertegenwoordigers vanuit het Breed Overleg Sport. Voorstel voor de volgende vertegenwoordigers: gemeente, HSI/sportverenigingen en buurtsportcoaches. Zij zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een uitvoeringsplan en het daadwerkelijk uitvoeren daarvan. Zij koppelen de plannen aan het beschikbare budget en de beschikbare services (vanuit de sportlijn) en leggen deze voor aan de stuurgroep. De stuurgroep helpt en adviseert de projectgroep waar nodig bij uitvoering van plannen en het vinden van cofinanciering of subsidie.

Besluitvorming over verdeling van de middelen ligt eveneens bij de stuurgroep. Mochten bepaalde ideeën niet (kunnen) worden uitgevoerd dan bepaalt de stuurgroep welke initiatieven (alsnog) een financiële bijdrage krijgen. Eind 2020 kijkt de stuurgroep op welke ambities extra impulsen wenselijk zijn en zorgt voor een gedragen plan voor de besteding van de middelen in 2021.

Rol van de gemeente

De gemeente is als ondertekenaar één van de partijen die wil bijdragen aan het succes en zo veel mogelijk initiatieven van partijen stimuleert en ondersteunt.

Financiën

Voor het waarmaken van de ambities is er vanuit het ministerie uitvoeringsbudget beschikbaar. Voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug is dat € 30.000,00 in 2020 en eenzelfde bedrag in 2021.

Voor de sportverenigingen zijn er extra middelen en ondersteuning beschikbaar om de ambities waar te maken. Er is een bedrag van € 10.500,00 beschikbaar voor 2020 en eenzelfde bedrag in 2021 in de vorm van services voor deskundigheidsbevordering, workshops, trajectbegeleiding, interventie, bijscholing of training. Al met al is er keuze uit meer dan 200 vormen van ondersteuning voor besturen, trainers, coaches, scheidsrechters, e.d. Daarnaast is er gedurende de looptijd van de uitvoering van het Sportakkoord de **Adviseur Lokale Sport** beschikbaar (namens NOC*NSF, de sportbonden en NL Actief) die samen met HSI de sportverenigingen begeleidt, adviseert en ondersteunt.

De beschikbare middelen voor het lokale sportakkoord zijn bedoeld als een impuls om een beweging op gang te brengen. Het bedrag is ontoereikend om alle ideeën die voortkomen uit de speerpunten te financieren. Daarom is het van belang om met elkaar te kijken hoe zo veel mogelijk ideeën te realiseren die bijdragen aan de speerpunten van het sportakkoord op de Utrechtse Heuvelrug. Waar mogelijk is het verstandig te zoeken naar cofinanciering.

Communicatie

De stuurgroep neemt in ieder geval het voortouw om kleine en grote successen te delen, via sociale media en via het organiseren van bijeenkomsten in het kader van het Sportakkoord.

Bijlage takenpakket buurtsportcoach

Wat doet een buurtsportcoach?

De Buurtsportcoach M/V stimuleert sporten en bewegen door iedereen, stimuleert een gezonde leefstijl en verbindt verschillende sectoren. Buurtsportcoaches worden ingezet op:

- Een leven lang inclusief sporten en bewegen mogelijk maken, met inhoudelijke focus (maar niet uitsluitend) op:
 - o (Talent)ontwikkeling van jeugd en jongeren stimuleren waarbij verbetering van motorische vaardigheden een belangrijk aandachtspunt is;
 - o Inzetten op groepen mensen die belemmeringen ervaren bij het georganiseerde/ formele en niet-georganiseerde/non-formele sporten en bewegen;
 - o Bereiken, toeleiden en begeleiden personen die in armoede leven, zodat zij ondanks hun financiële situatie mee kunnen doen met sport en beweeg activiteiten;
- Lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen tussen gemeentelijke beleidsdomeinen en voorzieningen, gesubsidieerde/ commerciële sport, cultuur, onderwijs, BSO/kinderopvang, welzijn, zorg, gezondheid, bedrijven c.a.;
- Duurzaam versterken en innoveren van sport-, beweeg- / vrijwilligersorganisaties op het gebied van o.a. besturen, vrijwilligers, kader, diversiteit, inclusief en vraaggericht handelen. Met aandacht voor het vormgeven van een pedagogisch sportklimaat.

